

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain uudistamistyöryhmän välimietintö

Helsinki 2008

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen
rahoituslain uudistamistyöryhmän
välimietintö

Helsinki 2008

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖLLE

Työryhmän toimeksianto

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 21. päivänä maaliskuuta 2008 työryhmän, jonka tehtävänä on saatujen selvitysten perusteella ja niitä arvioituaan linjata:

1. mitä tukikohteita porotaloudessa ja luontaiselinkeinoissa tulisi tukea vuosina 2010 - 2013
2. millaisia tukimuotoja kyseisissä tukikohteissa tulisi käyttää
3. millaisia rahoitus- ja tukitasoja olisi tarkoituksenmukaista käyttää
4. millaisille tuensaajille ja millä edellytyksillä tuki tulisi kohdentaa
5. millä alueella tukea tulisi myöntää
6. onko tuensaajia, -kohteita ja/tai tasoja kohteita tarkoituksenmukaista eriyttää alueen sisällä ja jos on, millaisin perustein,
7. miten tukijärjestelmän toimeenpano on tarkoituksenmukaista järjestää,
8. mikä on tarkoituksenmukainen järjestely porotalouden ja luontaiselinkeinojen hanke-, yritys- ja tutkimusrahoitukselle ja
9. onko tarvetta jatkaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen vapaaehtoisia velkajärjestelyjä

Työryhmän tulee työssään tarkastella useampaa eri vaihtoehtoa ja selvittää niiden kustannusvaikutukset.

Työnsä aikana työryhmän tulee kuulla maatalouden ja porotalouden tutkimuksen rahoituksen asiantuntijoita.

Työryhmän tulee antaa väliraportti tukemisen päälinjoista hallituksen esityksen laatimista varten ja saada työnsä päätökseen 31.12.2008 mennessä siten, että linjausten perusteella voidaan laatia valtioneuvoston asetus.

Työryhmän puheenjohtajaksi maa- ja metsätalousministeriö nimesi osastopäällikkö Hannu Linjakummun Lapin TE- keskukselta, varapuheenjohtajaksi neuvottelevavirkamies Sirpa Karjalaisen maa- ja metsätalousministeriöstä, jäseniksi budjettineuvos Kati Suihkosen valtionvarainministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Katriina Pessan maa- ja metsätalousministeriöstä, hallitussihteeri Jukka Mirvon maa- ja metsätalousministeriöstä, suunnittelija Sirpa Juotteen maaseutuvirastosta, toiminnanjohtaja Pertti Viikin Paliskuntain yhdistyksestä, poromies Reijo Kyrön Luontaiselinkeinoliitosta, poromies Asko Länsmanin Saamelaiskäräjistä, neuvotteleva - virkamies Sami Niemen maa- ja metsätalousministeriöstä, asiantuntijaksi hallitussihteeri Antti Linnan maa- ja metsätalousministeriöstä ja sihteereiksi ylitarkastaja Tiina Pääskyn maa- ja metsätalousministeriöstä sekä porotalousagrobiologi Keijo Alangon Lapin TE – keskukselta.

Työryhmä otti nimekseen porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain uudistamistyöryhmä.

Työryhmän työskentely

Työryhmä on ennen väliraportin antamista kuullut Saamelaiskäräjien ja Suomen porosaamelaisten edustajia, luottolaitoksista on kuultu Nordea - ja OP- pankkien edustajia ja elinkeinokalatalouden osalta maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosaston edustajaa.

Suomen porosaamelaisten kuulemisessa tuotiin esille laajasti saamelaisten oikeuksia kulttuuri- muotonsa harjoittamiseen. Kuulemistilaisuudessa painotettiin sitä, että nykyisen porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota

saamelaisten mahdollisuuksiin ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoonsa kuuluvia elinkeinoja saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaiskäräjien edustaja kiinnitti huomiota nuorten aseman parantamiseen; nuorille pitäisi saada kannustavampi tukijärjestelmä ja tilavaatimuksesta tulisi luopua, koska se asettaa nuorille kovia paineita selviytyä suurista investoinneista. Porojen siirtymistä nuoremmille pitäisi myös tukea.

Luottolaitosten edustajien näkemysten mukaan valtiolainoituksesta siirtyminen korkotukilainoitukseen tarkoittaisi luottolaitoksen kannalta sitä, että korkotukilainalle tulisi saada 100 prosenttinen valtiontakaus. Valtionlainoitus on koettu kohtuullisen onnistuneeksi rahoitusmuodoksi.

Maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosaston edustajan mukaan elinkeinokalatalouden ala muodostuu ammattikalastuksen, vesiviljelyn, kalanjalostuksen ja kalakaupan sektoreista. Päätoimiseksi ammattikalastajaksi katsotaan henkilö jonka kalastuksesta saamat tulot ovat yli 30 prosenttia kokonaistuloista. EY:n osa rahoittama tuki elinkeinotaloudelle myönnetään ohjelmakaudella 2007- 2013 EU:n osuus Euroopan kalatalousrahastosta (EKTR). Toimenpiteiden tärkein tavoite on parantaa elinkeinokalatalouden kannattavuutta ja kilpailukykyä kalavarojen kestäväen käytön periaatteiden mukaisesti.

Työryhmä järjesti yleiset kuulemistilaisuudet Rovaniemellä 26.5., Inarissa 27.5. ja Pudasjärvellä 6.6.2008. Lisäksi työryhmä kuuli asiantuntijoita. Kuulemistilaisuuksista saatua palautetta on käytetty hyväksi työryhmän esityksiä tehtäessä. Kuulemistilaisuuksissa oli yhteensä yli 100 osallistujaa, joista huomattava osa oli porotalouden ja luontaiselinkeinoharjoittajia, kuulemistilaisuuksissa oli läsnä myös alueellisia viranomaisia ja neuvontajärjestön edustajia.

Työryhmä on alustavasti selvittänyt kuulemistilaisuuksien ja asiantuntijakuulemisten perusteella väliraportin antamista silmällä pitäen niitä tukikohteita, joita porotaloudessa ja luontaiselinkeinoissa tulisi tukea ja millaisia tukimuotoja kyseisissä tukikohteissa tulisi käyttää. Työryhmä on alustavasti selvittänyt myös millaisia rahoitus- ja tukitasoja olisi tarkoituksenmukaista käyttää ja millaisille tuensaajille sekä millä edellytyksillä tuki tulisi kohdentaa. Työryhmä jatkaa näiden osalta valmistelua ja tekee esityksen loppuraporttiinsa.

Työryhmä on käsitellyt sitä, olisiko joitakin tukimuotoja mahdollista myöntää vain osittain poronhoitoalueella ja millaisin perustein sekä tukijärjestelmien toimeenpanon osalta mahdollisesti tarkoituksenmukaisia vaihtoehtoja. Asiasta jatketaan keskustelua ja annetaan mahdollinen esitys työryhmän loppuraportissa.

Tähänastiset linjaukset

Työryhmä on käsitellyt sekä nykyisiä että mahdollisia uusia tukimuotoja.

Työryhmän käsityksen mukaan nykyinen porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki on poroelinkeinojen tukemisen osalta ollut suhteellisen onnistunut rahoituslainsäädäntö.

Vapaaehtoista velkajärjestelyä työryhmä pitää tarpeellisena ja ehdottaa sen jatkamista. Samoin työryhmä ehdottaa valtiolainojen edelleen myöntämistä porotaloutta ja luontaiselinkeinoja koskevan uuden rahoituslainsäädännön nojalla.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaissa säilytetään mahdollisuus myöntää tukea Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista porotaloutta ja luontaiselinkeinoja koskevien tutkimuksien ja selvityksien tekemiseen.

Ohjelmaperusteisten EY:n osa rahoittamien tukijärjestelmien osalta työryhmä ei esitä muutoksia nykyiseen rahoituskäytäntöön. Hanke- ja yritystukia ei enää sisällytettäisi porotaloutta ja

luontaiselinkeinoja koskevaan lainsäädäntöön, vaan niiden tukemista jatkettaisiin maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annettavan lain (1443/2006) nojalla.

Saatujen selvitysten perusteella työryhmä esittää, että porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakiin lisätään säädökset toimeenpanon osalta siten, että kaikki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaiset hakemukset käsitellään Lapin työvoima- ja elinkeinokeskuksessa.

Työryhmä esittää jatkovalmisteluun:

Kuulemistilaisuuksissa, asiantuntijakuulemisissa ja työryhmässä on tullut ehdotuksia, joiden osalta työryhmä jatkaa selvitystyötä, näitä olisivat mm.

- tukien kohdentaminen, mahdollisia eriyttämisalueita (poronhoitoalue, erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettu poronhoitoalue, saamelaiden kotiseutualue, luontaiselinkeinoalue)
- porojen laiduntamiseen ja paimennukseen liittyvien investointien rahoittamisvaihtoehdot
- luonnonlaitumiin ja porojen paimentamiseen perustuvan poronhoitotavan tukeminen, ”paimennustuki”
- paliskuntien aitarakennelmien kunnostamiseen liittyvien toimenpiteiden rahoittaminen (myrsky-, peto-, tulva- ja hirvivahingot)
- moottorikelkan ja mönkijän hankintaan rahoitustuen myöntäminen lyhyemmin vaihtovälein
- investointituen myöntäminen alle 40-vuotiaalle, vähintään 50 eloporoa omistavalle elinkeinonharjoittajalle sillä edellytyksellä kuitenkin, että hän pystyy osoittamaan tekemillään poronhoitotöillä sellaisen eloporojen määrää vastaavan työmäärän, että yhteismääräksi kertyy vähintään 80 eloporoa.
- alle 40-vuotiaiden osalta ensimmäisen moottorikelkan ja ensimmäisen mönkijän hankinnan tukeminen korkeammalla tukitasolla
- ennalta arvaamattomien, elinkeinosta riippumattomien tilanteiden aiheuttamien menetysten korvaaminen
- myös muista elinkeinoista saatavien yrittäjätulojen huomioon ottamisen mahdollistaminen aloitustuessa (tukitason porrastus)
- porotilalain, luontaiselinkeinolain ja porotalouslain mukaisten valtionlainojen ja valtion kauppahintasaamisten osalta koron laskeminen
- saamelaisporonhoitoon liittyvät erityiskysymykset

Voimassa olevan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisia kansallisesti rahoitettavia tukikohteita ja tukitasoja työryhmä käsittelee jatkovalmistelun yhteydessä.

Työryhmälle asetetun tehtävän mukaisesti työryhmä luovuttaa kunnioittaen väliraportin maa- ja metsätalousministeriölle.

Helsingissä 18. päivä kesäkuuta 2008

Hannu Linjakumpu

Kati Suihkonen

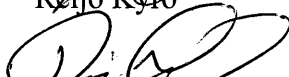
Jukka Mirvo

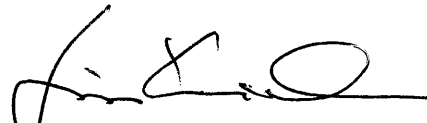
Sirpa Juote

Reijo Kyrö

Keijo Alanko

Sirpa Karjalainen

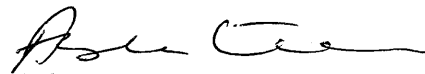
Katriina Pessa

Sami Niemi

Pertti Viik

Asko Länsman

Tiina Pääsky

MMM:n vuonna 2008 julkaisemat työryhmämuistiot

- 2008:1 Kolmiulotteinen (3D) kiinteistöjärjestelmä - tarpeet ja kehittämissuositukset
ISBN 978-952-453-360-7 (Painettu)
ISBN 978-952-453-361-4 (Verkkajulkaisu)
- 2008:2 INSPIRE-työryhmän loppuraportti
ISBN 978-952-453-362-1 (Painettu)
ISBN 978-952-453-363-8 (Verkkajulkaisu)
- 2008:3 Kalataloudellisen velvoitetarkkailun kehittämistyöryhmän loppuraportti
978-952-453-373-7 (Painettu)
978-952-453-374-4 (Verkkajulkaisu)
- 2008:4 Viljelijätukien hallinnoinnin kehittämismuutoksia selvittävä työryhmä
Väliraportti
ISBN 978-952-453-385-0 (Painettu)
ISBN 978-952-453-386-7 (Verkkajulkaisu)

ISBN 978-952-453-388-1 (Painettu)
ISBN 978-952-453-389-8 (Verkojulkaisu)
ISSN 0781-6723 (Painettu)
ISSN 1797-4011 (Verkojulkaisu)